

בין המצרים תשס"ח ליל שבת פרשת מסעי

ענייני בין המצרים ות"ב שחל ביום ראשון

ס"ק צ"א שכתב שאם מחליף את החולצות הוי הכנה ניכרת ואסור אבל אם בשעה שהולך לישון ובשעה שקם מחליף את החולצה אז אינו ניכר ושרי. וכן הורה הגרש"א זצ"ל והוסיף שלא יחזיר את החולצה לארון הבגדים אלא יניחנה במקום שהורידה וכן מורה הגר"ש שלישיב שליט"א. והגר"נ קרליץ שליט"א ס"ל לאסור החלפת החולצות וטעמו שכל מה שהתירו בשבת שבין ר"ח לתענית ללבוש בגדי שבת הוא מפני כבוד השבת וכאן שמחליף שלא לצורך השבת אין היתר מצד הלכות בין המצרים. [ובדעת המתירים י"ל דאחר שהותר ללבוש בשבת תו לא פלוג].

לקיחת תרופה בשבת חזון כדי להקל על צום תשעה באב החל ביום ראשון

הזקוק לתרופה שתקל מעליו את הצום וצריך לקחתה בשבת אחר הצהרים, יש לדון בדבר מצד כמה צדדים: איסור הכנה, איסור נטילת תרופה בשבת. והנה לכאורה כשם שאסור ליטול תרופה שעניינה לחזק מזגו ה"ה גם לעניין תכשיר זה, ואף שהאדם אינו בגדר חולה מ"מ כל שמטרת התרופה היא לחזק את האדם הרי היא בגדר תרופה האסורה בשבת וכמבואר במג"א הובא במשנ"ב סי' שכ"ח. ולכן כיון שמטרת לקיחת התרופה כדי שלא יהיה חלול בצום, יש בזה גזירת שחיתת סממנין. ונתבאר במקום אחר שישנה עצה ליתן את התרופה בתוך מאכל מערב שבת ובשבת לאכול את המאכל באופן שלא ניכרת התרופה שבתוכו [והוא ע"פ הסוגיא של שורה אדם קילור ע"ג עינו].
ואם יעשה באופן זה, אין בזה גם משום הכנה כיון שאין זו הכנה הניכרת ועוד שכבר מעתה התרופה פועלת את פעולתה אצל מי שנוטלה.

אכילה בסעודה שלישית בשבת חזון יותר מהרגלו

מותר לאכול בסעודה שלישית בשבת חזון יותר מהרגלו ואף שעושה זאת על מנת שיקל מעליו הצום, והטעם כיון שכבר בשבת גופו נהנה מהאכילה. אלא שנראה שיש להיזהר שלא לומר שאוכל לצורך הצום וכן שלא יזוז את בני ביתו שירבו באכילה לצורך הצום דומיא דמה שהובא במשנ"ב סי' ר"צ ס"ק ד' בשם ספר חסידים שלא אימר בשבת שהולך לישון כדי שנוכל לעשות מלאכתנו במוצ"ש.

החלפת בגדים והבאת ספר קינות

אין להחליף בגדי שבת לבגדי חול משום איסור הכנה וכן אין להביא ספר קינות, ונהגו במקומתינו לאחר זמן תפילת מעריב במוצ"ש זו כדי שיאמרו המבדיל בין קדש לחול ויחליפו את הבגדים בבית, ומה שלא הובא דין זה בפוסקים, הוא כיון שבזמננו לבשו בגדי חול בשבת חזון ובמוצ"ש היו רק מסירים את המנעלים.

שמעתי מזקני ירושלים שהיו נוהגים להשליך לגניזה את ספר הקינות בכל שנה אחר שגמרו לומר בבית הכנסת כדי לחוש בלבם את הצפייה לגאולה שלימה ורק בערב תשעה באב לשנה אחרת היו קונים שוב קינות. גם אספר את אשר בדידי הוי עובדא שניגשתי לשאול את דו"ז הגרש"ז איוערבאך זצ"ל אודות צום של ב"ב בתענית ת"ב ובאתי לשאול סמוך לר"ח אב, והוא במתק שפתיו גער בי "מדוע אתה שואל היום והרי מהרה יבנה בית המקדש במהרה בימינו ואמר לי לשוב שוב לשאול סמוך לתשעה באב אם לא יבנה המקדש.

יהי רצון שיבנה בית המקדש במהרה בימינו

דיני שבוע שבין ר"ח לתענית

דיני האבלות בכל שנה מתחלקים בדברים שנוהגים מ"ז בתמוז ובין דברים שנוהגים מר"ח אב ובין דברים שנוהגים בשבוע שחל בו ובין דברים שנוהגים בת"ב עצמו. והנה ברוב ההלכות נחלקו המחבר והרמ"א שלדעת השו"ע חלים הדינים של רחיצה וכיבוס בשבוע שחל בו ולדעת הרמ"א כבר מר"ח.

ובשנה זו שת"ב חל ביום ראשון מבואר בשו"ע סי' תקנ"א ס"ד שאין דין שבוע שחל בו כלל ומותרים לספר ולכבס, אלא שכתב השעה"צ ס"ק מ' בשם הפמ"ג שלדידן אין נפק"מ כיון שהכל נאסר מר"ח אב. אמנם ישנם ב' דברים שכן הם נפק"מ גם לבני אשכנז: כיבוס לקטנים – עיין במשנ"ב סי' תקנ"א ס"ק פ"ב מש"כ בשם הח"א דהאסור לכבס בגדי קטנים, אף לדידן, הוא רק בשבוע שחל בו. ומצא שבשנה זו שאין שבוע שחל בו שרי לכבס בגדי קטנים. אמנם רק בגדי קטנים מותר ואין היתר להוסיף במכונה גם בגדי גדולים.

תפירת בגדים - עיין בשו"ע תקנ"א ס"ז ברמ"א שנהגו להקל ליתן לאומן ישראל קודם ר"ח אף שהוא עושה זאת בתשעת הימים, והגר"א פקפק על זה וכתב הבה"ל שם ד"ה ונהגו שאין להחמיר בזה רק בשבוע שחל בו, וא"כ בהאי שתא שאין שבוע שחל בו יהיה מותר. [ובהלכה זו בני ספרד מחמירים טפי שהם אוסרים כבר מר"ח כמבואר בשו"ע שם].

איסור הכנה משבת לחול בהכנת בגדים מכובסים

אסור ללבוש בגדים מכובסים מר"ח עד אחר התענית, ויש לעיין אי שרי להכין בגדים ע"י שלובשם בשבת כגון שמחליף כמה חולצות במשך יום השבת. ושורש השאלה האם יש לאסור זאת משום הכנה משבת לחול, כיון שאינו עושה זאת לצורך השבת וכל מעשהו הוא אך ורק לצורך חול.

והנה בפשטות פעולה זו מוגדרת כהכנה, אלא שמצינו נידון באחרונים לגבי הכנה משבת לחול כאשר ההכנה אינה ניכרת, עיין בחיי אדם כלל קנ"ג ס"ו הובא במשנ"ב סי' תרס"ז ס"ק ה' שהתיר בשעת הדחק להביא יין מיו"ט ראשון ליו"ט שני אם קשה להביא את היין בלילה. ועיי"ש בח"א שייסד את דבריו על כמה ראיות, ועיין גם במג"א סי' שכ"א ס"ק ז' שהתיר לשרות בשר שלא נמלח במים ביו"ט כדי שיהיה מותר לבשלו ולא יעברו עליו ג' ימים, ומתבאר בדברי המג"א שם שפעולה הנעשית לצורך חול והיא פעולה קלה ולא מוכחא מילתא שעושה אותה לצורך חול שריא.

וא"כ גם החלפת חולצות היא בגדר זה כיון שהיא פעולה קלה ואינה ניכרת שנעשית לצורך חול. ועיין בספר כף החיים סי' תקנ"א